

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PREȚIULU ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungari'a : Pe unu annu 5 fl.—cr., pe 1/2 annu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu annu 14 fr., pe jumetate annu 7 franci.</p>	<p>PREȚIULU INSERTIUNILORU : Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a</p>	<p>Correspondentiele sê se adreseze Redactiunei „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.</p>
---	--	--

Nr. 2973.

Cerculariu

catra tóte p. t. oficie protopresviterale din epar-chi'a Aradului.

Pentru orientarea tinerilor, cari dorescu a fi primiti in institutul nostru pedagogic-teologicu la inceputulu anului scolasticu 1889/90 avisâmu prin acésta pe p. t. Oficie protopresviterale, cà terminulu pentru inaintarea recurselor de primire la Consistoriu s'a statoritu pâna la diu'a de 8/20 Augustu a. c. cu aceea, cà resolutiunea ce se va luá asupra aceluor recurse se va comunicá petentiloru acasa pe calea concerninteluor oficii parochiale; si in fine, cà in privinti'a primirei in seminariulu si alumneulu diecesanu se sustienu si mai deparle dispusetiunile cuprinse in cerculariulu emanatu de aici sub dto 10 Iulie 1888 Nrulu 2784.

Deci p. t. oficie protopresviterale vor notificá aceste si oficieluor parochiale submanuate cu indrumare ca sê le comunice aceluor tineri din parochia, cari aru dori, a recurge pentru primire in preparandie ori in teologie.

Aradu, 19/31. Iulie 1889.

Consistoriulu diecesanu.

Cerculariu

catra toti p. t. Domni membri ordinari si cei ad hoc ai sinodului protopresviteralu alu tractului Banat-Comlosiului.

Subscrisul comisarui consistorialu, denumitu din partea Venerabilulu Consistoriu eparchialu aradanu sub 1/13. Maiu a. c. Nr. 2004. conform prescrieluor §-lui 51 din statutulu organicu, pentru conducerea actului alegerii de protopresviteru in tractulu vacantu alu Banat-Comlosiului, — convocu prin a-

cést'a in sensulu §-lui 16 din regulamentul pentru procedur'a la alegerea de protopresviteru, sinodulu protopresviteralu electoralu alu numitului tractu in siedintia estraordinara, pentru efeptuirea actului alegerii de protopresviteru, pre diu'a de 1. Augustu calend. vechiu a. c. la 9 óre inainte de amédi, in sânt'a nóstra bisericu gr. or. romana din B a n a t-Comlosiu la care siedintia am onóre a te invitá si pre TDT'a, ca pe membru alu numitului sinodu protopresviteralu.

Se ce ani, in 17/29. Iulie 1889.

Iosif Gradinariu, m. p.
comisarui consistorialu.

Cerculariu

catra toti p. t. Domni membri ordinari si cei ad hoc ai sinodului protopresviteralu alu tractului Aradului.

Subscrisul comisarui consistorialu, denumitu din partea Venerabilulu Consistoriu eparchialu aradanu sub 1/13. Maiu a. c. Nr. 1686. conform prescrieluor §-lui 51 din statutulu organicu, pentru conducerea actului alegerii de protopresviteru in tractulu vacantu alu Aradului — convocu prin acést'a in sensulu §-lui 16 din regulamentul pentru procedur'a la alegerea de protopresviteru sinodulu protopresviteralu electoralu alu numitului tractu in siedintia estraordinara, pentru efeptuirea actului alegerii de protopresviteru, pre diu'a de 2. Augustu calend. vechiu a. c. la 9 óre inainte de amédi, in sânt'a nóstra bisericu catedrala din A r a d u, la care siedintia am onóre a te invitá si pre TDT'a, ca pe membru alu numitului sinodu protopresviteralu.

Aradu, in 18/30. Iulie 1889.

Augustin Hamsea, m. p.
comisarui consistorialu.

Metodic'a scólei poporale

de *Dr. Petru Pipostiu, profesoru la seminariulu din Aradu. Partea speciala,*

este titlulu unei cărți de o deosebita valóre pentru desvoltarea ulterióra a instructiunei in scóele nóstre elementarie.

Cartea, de carea vorbimu, espune pre bas'a istoriei, si cu rezultatele pedagogiei moderne a mana, modulu, si respective metodulu, dupa carele este a se tractá si predá fie-care obiectu de invetiamentu in scól'a poporala.

Cartea este impartita in 15 capitule, dupa obiectele de invetiamentu, prescrise a-se predá in scól'a poporala.

In capitulu primu tractéza autoriulu metodulu invetiamentului religiunei, purcediendu dela sentiulu religiosu, pre carelu lu-definesce de „o predispositiune data spiritului omenescu,“ ér religiunea o infacisiéza cá pre „acea lumina cerésca, care a condusu omenirea pre tóte gradurile desvoltárii sale, carea s'a nascutu de odata cu genulu omenescu, si numai cu elu dimpreuna póte peri.“

„Pentru a intemeiá cultur'a religiósá in elevu, este necesaru a-i desvoltá inainte de tóte sentiulu religiosu inascutu, prin educatiunea familiara; ér factorii, prin cari potém conduce pre copilu la iubirea si adoratiunea lui Dumnedieu sunt: increderea, stim'a si iubirea facia de parinti.“

„Cultivarea elevului in spiritu religiosu crestinu se continua in scóla prin esemplulu nobilu alu invetiatoriului, prin disciplina severa si prin invetiamentulu religiunei.“ Invetiatoriulu sta inaintea elevului cá unu esemplu viu de pietate, credintia si iubire facia de Dumnedieu.“ Portarea invetiatoriului este legea, dupa care si-conforméza scolariulu, cugetarea, sentirea si vointi'a. Si deci invetiatoriulu trebuie se fia unu individu moralu-religiosu, sternindu prin purtarea s'a in scolariu credinti'a, ca este vrednicu de a fi imitatu. Alu doilea mijlocu pentru a sprijini desvoltarea sentiului religiosu este disciplin'a rationala. Prin disciplina bine intocmita scolarii se facu modesti, supusi si silitori, cari insusiri tóte contribuiescu la formarea culturei religióse. Scolariulu indatinatu a traí dupa legile moralitáti va poté intielege usioru invetiaturile religiunei.“

„Mijloculu celu mai puternicu pentru a produce cultura religiósá in scolariu este invetiamentulu. Prin acest'a se purifica, se intaresce, si se completéza sentiulu religiosu pana la acelu gradu, unde scolariulu devine consciu de reportulu seu catra Dumnedieu. Invetiamentulu religiunei se compune din urmatórele trei párti, si anume: a) istori'a biblica, carea trebuie se servésca de basa pentru tóte cunoscintiele religióse; b) catechismulu, care se va propúne in legatura logica cu naratiunile biblice; c) rugaciunile, prin cari credinti'a devine activa.“

Dupa ce autoriulu aréta, cum sè se propuna fie-care din aceste trei párti, incheia tractatulu despre invetiamentulu religiunei cu urmatórele:

„Scim, ca invetiamentulu are se fia educativu, care va se dica nu inmultirea seau cuantitatea cunoscintieloru, ci desvoltarea caracterului moralu este, celu putienu ar trebui se fia scopulu de frunte alu invetiamentului. Caracteru moralu nu se nasce cu omulu, ci se forméza in elu prin educatiune. Temeli'a, pre carea se cladesce moralitatea, si prin urmare si caracterulu, este religiunea. De aici urméza, ca invetiamentulu religiunei, care tinde a desvoltá si a stabili in individu sentimente sacre si moduri de lucrare intocmite dupa vointi'a lui Dumnedieu, sta in fruntea tuturor celorlalte ramuri de invetiamentu.“

Din cele dise pana aci se póte vedé, ca autorulu staveresce de temelia a edificiului intregii instructiuni si educatiuni atât in familia, cât si in scóla *creșterea religiósá, si respective formarea caracterului religiosu moralu.*

In „invetiamentulu intuitivu“ autorulu purcediendu dela cunoscutele cuvinte ale lui Pestalozzi: „eu am stabilitu principiulu supremu alu invetiamentului, recunoscendu intuitiunea de basa absoluta a tóta cunoscinti'a,“ -- constata, ca: *„esercitiile de intuitiune, cugetare si vorbire, impreunate cu espicári din partea invetiatoriului póta numirea sumara de invetiamentu intuitivu.“*

In acestu capitlu autoriulu da cetitoriului unu indreptariu completu, prin carele se póta induce pre elevu cu usiurintia in tóte obiectele de invetiamentu din scóla, si in acelasi timp se faca dintr'ensulu, cand va intrá in viétia unu omu, pre carele intre tóte imprejurárilé vietii sè se véda, ca este omu de carte si unu omu cu caracteru formatu in o scóla de vocatiune si spiritu evangelicu, crestinescu.

In „scriptologia“ autoriulu desvólta atât de nimeritu modulu si metodulu, dupa carele se inducemu pre elevu intru a-si insusi aceste doue conditiuni de cultura, incât cu unu astfelu de metodu de a invetiá pre elevu scrierea si cetirea, aceste doue conditiuni fundamentale pentru desvoltarea intelectuala a omului, art'a de a invetiá numai remane pentru nimenia o taina; ci precum pré nimeritu constata autoriulu, cetitulu devine „factorulu celu mai puternicu, prin carele omulu se pune in contactu cu lumea culta, si si-póte insusi in putiene momente ideile, esperientiele si convictiunile, la cari a lucratu omenimea in decursu de seclí.

Totu astfelu procede autoriulu si la desvoltarea si tractarea metodóloru celorlalte obiecte de invetiamentu ale scólei elementarie.

Si pentru cá cetitoriulu la fiecare capitlu se aiba unu intregu completu, la fiecare metodu specialu espune si istoriculu desvoltárii respectivului metodu, aretandu fasele, prin cari a trecut, pana la stadiulu de astadi alu pedagogiei moderne.

In form'a acést'a cartea dlui Piposiu nu este numai o metodica speciala, ci in acelasi timp este si o istoria a metodeloru singurateceloru obiecte de invetiamentu; ér acésta imprejurare da acestei cărți o deosebita importantia si adevărata valóre literaria.

* * *

In unu ciclu de articli, publicati de noi in lunile cele dantai ale anului curentu in colónele acestei foi ne-am permis a face o analiza a sporiului produsu pana acum de scólele nóstre elementarie; si pre cand am aretatu, ca acestu sporiu nu este sufficientu in totu loculu, — am constatat, ca lips'a de sporiu provine din motivulu ca scól'a nóstra nu este in modu corespundietoriu pusa in legatura cu viéti'a.

Dlu Piposiu atât in metodic'a generala, cât si in cartea, de carea vorbimu, in metodic'a speciala, — acésta tienta o are in vedere, anume: de a pune scól'a in cea mai stricta si in cea mai intima legatura cu viéti'a. Nu teorii si teorisari seci contine acésta carte, din contra o minte luminata prin studiu indelungu si prin cugetare si esperientia nentruupta pre terenulu instructiunii si educatiunii si cu rezultatele istoriei educatiunii a mana — vorbesce cu omulu, carele voiesce se invetie art'a cea grea de a educá.

O carte completa, o carte deplin succésa este metodic'a dlui Dr. Piposiu, o carte, carea face onóre nu numai autoriului, dar cu deosebire scólei, carei'a servese.

Vechi'a preparandia din Arad si-a inceput carier'a prin memorabilele cuvinte ale betranului Cichindealu: „minte minte natia romanésca;“ si constatám cu bucuria, ca preparandi'a nóstra a sciutu in totu timpulu se-si plínésca cu bunu succesu in cadrulu mijlóceloru si puteriloru, de cari a dispusu, acésta chiamare, ér cá dovéda servese faptulu, ca in poporulu nostru din aceste párti se gasescu multi carturari romani.

Dar o scóla, cum este preparandi'a nóstra mai are si o alta missiune, si anume missiunea de a lucrá si a-si dá tributulu ei si pre terenulu literariu, — propagandu adeca lumin'a mintii nu numai prin cuvintu, ci si prin scrisóre. Si multiemita lui Dumnedieu profesorii dela preparandi'a nóstra au inceputu a-se supune cu zelu si devotamentu si acestei missiuni. In timpulu din urma dnii profesori Dr. Petru Piposiu si Teodor Ceontea prin opurile lor au contribuit in modu demnu la inmultirea opurilor bune in literatur'a romana.

Terminand constatám, cá Metodic'a generala si speciala de Dr. Petru Piposiu este o carte unica in felulu ei pana acum in literatur'a pedagogica romana, o carte, carea sperám va reformá, si va conduce pre o cale mai usióra si mai manósa instructiunea si educatiunea scóleloru nóstre elementare.

Felicitámu pre dlu autoriu pentru succesulu literariu, obtienutu prin acésta carte; dar felicitám cu

deosebire scólele, in servitiulu caror'a se pune de indreptariu acésta carte buna!

Prin astfeliu de cărți bune scólele nóstre vor deveni din di in di tot mai multu aceea, ce este, si trebue se fia fiecare scóla buna.

Dóue epistóle canonice mai nóue.

Suntemu autorisati a publicá in fói'a nóstra urmatórele epistole canonice, care se referu la nóu'a stare a lucrurilor in regatulu S e r b i ' a. Epistol'a metropolitulu Michailu pune in vedere tienerea unu sinodu archierescu, care se va pronuntia in ceea ce privesce legalitatea functiuniloru metropolitulu T e o d o s i u, instituitu in modu anticcanonicu.

Éta ambele epistóle:

I.

Epistol'a canonica a metropolitulu Serbiei Michail adresata metropolitulu ortodocsu romanu din Sibiu. *)

(Tradusa din limb'a serbésca.)

Inaltprésanti'a Vóstra! Este cunoscutu Inaltprésantiei Vóstre, ca la anulu 1881 s'a emis in Serbi'a o lege pentru biserica si preotime, fara intielegere cu stapanirea spirituala bisericésca, o lege neconsunatóre cu canónele sântei biserici, carea detrage bisericii drepturile ei, lipsesce pe autoritatea bisericésca de liber'a miscare in sfer'a competintiei sale, insarcinéza preotimea cu prestatiuni simonice, fiind cá dispune a se solvi pentru sántiri si pentru binecuvéntárele archieresci, si degradéza biserica dela inaltimea ei divina la o stare de rëndu omenésca.

In contra unei astfeliu de legi Noi ni-am ridicatu glasulu, si amu protestatu atât singularu, cât si dimpreuna cu cei patru Episcopi ai Nostri. Noi ni amu facutu datorinti'a Nóstra archipastoralá si amu aperatu sânt'a biserica ortodocsa conform juramentulu archierescu depusu inaintea lui Ddieu si a bisericii. Inse ni s'a luatú possibilitatea de a servi sântei biserici, si Noi, Metropolitulu si patru Episcopi, amu fostu delaturati din scaunele nóstre.

Dara s'a intemplatú unu lucru necanonicu si mai mare atunci, cand Archiereii legali se aflau in scaunele lor, se intrunesce sub nume de sinodu archierescu o adunare pentru alegerea de Archierei, in care adunare nu era nici unu archiereu, si acésta adunare de persóne lumesci alege pre Archimandritulu Teodosiu Mraovicu de Archiereu si Metropolitu. Teodosiu alesu astfeliu in modu ilegalu si anticcanonicu, 'si cauta sántirea s'a de Archiereu in provincie streina, pe când toti Archiereii erau la locurile lor afara de Metropolitulu, care cu unu anu mai inainte fusese delaturatu.

Cum cá nóu'a Ierarchia cu Teodosiu este necanonica si ilegalá, am constatatú lamuritu in protestulu Nostru din 29 Decemvre 1884 la adres'a repausatulu patriarhu Ioachimulu alu IV-lea.

*) Probabilu si celorlalti metropolití din tóte tierile invecinate.
Redactiunea.

Dar providenți'a divină n'a lasatu, că sânt'a biserica sgduita în patri'a Nôstra, se se altereze și nimicéscă. Poporul serbesc s'a plânsu pentru că Archipastorii legali ai lui au fostu astfelu tractati, și tot într'una a insistatu se se redea bisericii starea legală, ordinea și pacea internă. Și lauda Domnului Dumnedieu, începatoriului pastorilor, preasântului Capu alu bisericii Isusu Christosu, regimulu serbesc de adi, iubitoriu de Dumnedieu, a implinitu dorinți'a poporului și Noi ne am rentornatu la locurile Nôstre, și cu 28 Maiu alu anului curențu am luatu în mânilé Nôstre guvernarea bisericii.

Insciintiându-ve pe Inaltprésânti'a Vóstra despre aceea, că Ne-am rentornatu la loculu Nostru, și amu luatu în manile Nôstre guvernarea bisericii, Ne rugâmu, se Ne spriginiti cu rugaciunile și cu iubirea fratiéscă a Vóstra, și se Ne mângaiati cu unitatea spirituală a credinței, că se putemu purtá acésta sarcină a archipastoriei precum place lui Dumnedieu și cu folosu pentru mântuirea sufletéscă a credinciosei turme a lui Christosu, ce Ni este concrediuta.

Ierarchi'a necanonica s'a retrasu de bună voia și trăiesce în linisce, avéndu dela statu pensiune după anii de servitiu. Teodosiu, Dimitriu și Nicanoru Ni s'au prezentatu în persóna și Ni au declaratu omagiile lor; Noi inse amu amanatu până la șiedinti'a Sinodului Archierescu rezoluțiunea în ceea ce privesce legalitatea funcțiunilor lor archieresci, lasându-i în pace și dându-le timpul, ca și ei insisi cu exemplu bunu se contribue din partea lor la consolidarea iubirei și armoniei în sinulu bisericii din patria.

Cu adéncă stima, devotiune și iubire Ne permitemu a fi alu Inaltprésântiei Vóstre frate în Christosu, Archiepiscopu alu Belgradului și Metropolitu serbescu: *M i c h a i l u*, m. p.

Nr. 768. 8 Iuniu, anulu 1889, în Belgradu.

II.

Respunsulu matropolitului ortodocsu românulu alu Ungariei și Transilvaniei.

(În limb'a românéscă)

Nr. 185 Metr. — Inaltprésântite Domnule Archiepiscopé și Metropolité! — Amu primitu cu viaa bucurie și cu multa satisfaciune préprețuit'a Scrisóre a Inaltprésântiei Vóstre din 8 a lunei curențe Nr. 768, din carea amu întielesu, că sub fericitele auspicii ale regimului actualu alu regatulu Serbiei V'ati rentornatu în scaunulu archiepiscopescu-metropolitanu alu Inaltprésântiei Vóstre și ati luatu în mâni guvernarea bisericeii ortodocse de acolo, restaurându astfelu legalitatea, ordinea și pacea în biserica.

Sperézu, că nou'a stare a lucrurilor în regatulu învecinatu, la carea apartiene și fericit'a rentornare a Inaltprésântiei Vóstre, va contribui tot posibilulu, pentru că se se conserve și întaréscă bunele referințe în specialu și fatia cu monerchi'a austro-ungară, în carea vietuescu și se bucura de libertate religionară bisericeii ortodocse bine organizate și o multime mare de coreligionari de diferite nationalități, cari fara indoéla toti de o protiva cu mine

dorescu din inima prosperarea sântei nóstre biserice ortodocse creștinesci și în regatulu învecinatu alu Serbiei.

Poftindu cu deosebire Inaltprésântiei Vóstre tarie trupéscă și sufletéscă și celea mai bune succese în oficiul înaltu ce-lu îmbracati, și recoméndându-me totdeodata pe mine insumi și pe frații episcopi diecesani din provinci'a mea metropolitană, anume: Ioanu Metianu din Aradu și Nicolau Popea din Caransebesiu, dragostei fratiesci a Inalt Présântiei Vóstre, rămânu cu profunđă veneratiune și cu cea mai sincera iubire: — În Sibiu, la 28 Iuniu, 1889. — Al Inaltprésântiei Vóstre pré plecatu servu, în Christosu frate: *M i r o n u R o m a n u l u*, m. p. archiepiscopu și metropolitu. după „Telegr. Rom.“

Ceva la finea anului școlariu.

Tóte în lume și-au unu scopu, o destinațiune óre-care. Nu éste apoi unu lucru, care se nu-și aiba scopulu seu. Deschilnire e numai între scopu și scopu, ca unulu, punendu-lu în cumpenă, apasă mai multu ca celalalt și acéla, care apasă mai tare, e unu scopu mai nobilu, mai de mare valóre în lumea acést'a.

Și nu este nici unu scopu mai nobilu, mai însemnatu și mai de mare valóre, că și scopulu, ce are se-lu urmaréscă scól'a. Acest'a este unu lucrú știut de tóta lumea.

Ei, și ce anume urmaresce scóla? Primo loco ascutirea minții, spre a poté deschilini bine unu lucru de altulu, binele de reu etc., a-i nobilitá inim'a — s'o numimu așa — ca voi'a lui se fie îndreptata spre totu ce e bunu și frumosu și adevératu și în fine este castigarea cunoscințelor de lipsa pentru viéția. Acest'a ar fi întreitulu scopu alu scólei.

Se vedem acum, că într'adeveru urmarim noi acest scopu întrairu și déca da, folosimu noi mijlócele corespundiétóre spre ajungerea acestui scopu? Căci știutu este, că pentru ajungerea cutarui scopu avem lipsa de mijlóce, și cu cât mijlócele sunt mai bune, mai bine aplicate, cu atât și scopulu urmaritu de noi e mai bine realizatu.

Mijlócele, cari sunt menite în scóla, pentru a ajunge scopulu acesteia, ni-le aréta planulu de învetiamentu, ér modulu de aplicare alu acelor'a, este incredintiatu învetiatoriului. Mi-pare apoi, că nu tocmai în tóte scólele se aplica mijlócele spre a ajunge scopulu scólei așa, după cum s'ar cuveni, că acelea se fie aplicate. E dureros, dar în faptă e așa. Ér acést'a ni-o dovedesce finea anului școlariu, adevă esamenele.

Multe sunt lipsele scólei; unu lucru asupra carui'a nu încapă disputa; pe langă tóte acestea, un'a nu trebuie se nu uitam, că tot ce se face în scóla, fie aceea cât de puțin, are sè se face bine.

Ce e dreptu, la unu scopu atât de mare, de sine se întielege; că și mijlócele aplicate la ajungerea acestui scopu, sunt tot atât de grele. Unii — poté — nu sunt destulu de versati în aplicarea lor,

ér altii, vediendu ostenelele cele mari, cari li-se receru, apuca pe o cale mai comóda, dar mai batátore la ochi si odata aci, scól'a si respective scopulu ei, trebue se sufere scadere.

Nu sciu cum se dicu. Suntemu in seclulu asia numitu alu luminiloru si totusi mi-pare, ca nu mergu lucrurile asia, dupa cum ar trebui se mérga intr'unu timpu luminatu cá si acest'a. Astadi omulu e judecatu mai multu dupa exteriorulu seu si manierile sale sociale; mai multu dupa nesce lucruri batátore la ochi. Iudecata se aduce asupra lui in modu superficialu si nici de cum seriosu, mai profundu.

Chipulu acestu nefericitu de judecata, mi-pare, ca si-au aflatu bine locu si in scólele nóstre. Baiatulu se invétia, cá se respunda mehanice, dar se fie batátoriu la ochi ca-i ambla gur'a, dar fara se intieléga aceea, ce dice. Ti-face socóta de minune, ér déca lu intrebi, ca pentru-ce anume se face asia, nu scie se-ti respunda, seu déca ti-respunde, apoi ti-respunde: „ca asia se face.“ Va se dica nu s'au pusu pondu la predarea acestui obiectu pe desvoltarea mintii, ci totu ce s'a propusu, s'a propusu, pentru-ca asia cere planulu de invétiamentu. Religiunea se predà, pentru-ca éراسي se pretinde, cá aceea sè se propuna, dar mai nici cand nu se ia in considerare; ca aceea asia sè se predee, ca se-ni ajungemu scopulu, ce-lu urmárimu prin predarea religiunii. Se predà pruncului, cá acel'a se scie respunde, cand lu intréba cineva si nu se ia in considerare aceea, ca cu totulu altceva e scopulu predarii religiunii si nu a face parada cu respunsurile mehanice pe la esamene, spre a trage privirea ascultátoriloru. Déca in societatea omenésca se practica astu modu de judecata, de a judecá dupa exterioru, scólei nu-i este permisu a suferi in sinulu seu chipulu acest'a de judecata. Societatea are se-i urmeze scólei, si nu scól'a societatii; càci scól'a e menita a formá societatea. Scíutu e inse, ca scopulu scólei, in loculu primu, e ascutirea mintii. Tocila de a ascuti mintea omului, e deprinderea in judecata, a dedá pre baiatu, ca elu insusi se judece si judecandu se ni-scie deschilini binele de reu, frumosulu de uritu etc. Ér acést'a o ajungemu numai atunci, cand tot ce-i predamu, i-predamu asia, ca elu se si intieléga aceea si nimicu predatu, ce nu intielege. Predarea mehanica atát ajunge la ascutirea mintii, cât ajunge tocil'a cutitului atunci, cand lu tinemu cu taisiulu in josu, spre tocila, cu aceea deosebire, ca din omulu astfelu crescutu ese unu omu periculosu siesi si pentru societate, deore-ce unu astfelu de omu, nici cand nu e in curatu cu ideile lui, ci se incovaia, dupa cum se incovaia tresti'a de ventu.

Invetiaturile predate asia, ca elu nu le intielege acelea nici cand, nu voru strabate la inim'a lui ca s'o nobiliteze, apoi cu atát, mai putienu 'si póte castigá invetiaturile de lipsa pentru viétia. Odata invetiatu ce nu intielegi, numai pana atunci scii, pana cand mai tieni in memorie timpita form'a si respective regul'a, ér acést'a uitata, atunci ai gatatu si cu sciinti'a.

Nu e vorba, e frumosu a face bine si pecatosu e acel'a, carui'a ii-sta in putintia si nu face. Sunt inse casuri, unde, dieu, mai ca nu scii ce se mai dici; nici ca poti invinovati pe sermanulu invetiatoriu. Pruncii nu ambla mai nici cand regulatu la scóla pe langa tóte acestea, se pretinde si de la elu, ca se fie predatu intregu materialulu de invetiamentu. Aci apoi e putiena sminta. In astfelu de inprejurári nu poti pretinde, cá tot materialulu se-lu intieléga pruncii. Si asia ca ambla baetii regulatu, materialulu e fórte ingreunatoriu, preste mesura ingreunatoriu, déca voimu se-lu predamu asia, dupa cum se cuvine conform priceperii baetiloru. Aci apoi e silitu invetiatoriulu, dicu silitu, a fi inconscintiosu pentru ca la asia ceva lu-silescu inprejurárele. S'ar putea numai intru atáta invinovati, in cât, standu-i in putintia, n'ar lucrá intr'acolo, ca pruncii se amble mai regulatu la scóla.

Nu sciu ce póte fi caus'a, ca in unele comune e atát'a nepasare facia de scóla. Scóla e intr'o stare cu totulu de compatimitu, atát exteriorulu, cât si in interiorulu seu. Invetiatoriulu e de tot reu salarisatu in urm'a carei'a, adi e unulu, mane altulu. Apoi ni putemu inchipuí, ce amaru de progresu póte fi in astfelu de comune. Unu invetiatoriu nu siede nici macaru atát, ca se-si cunósca deplinu pamentulu, in care e chematu se sémene.

E frumósá abnegatiunea, de tot frumósá, mi-pare inse, ca e o póma de tot rara in timpurile de facia. Si multu trebue se amble omulu, ca s'o póta gasi. Odata apoi lipsindu-ni acést'a, trebue se ni folosimu de altceva, ca scóla se nu sufere scaderile, cari se obsérva.

Si lucrurile, ar merge ca de minune, numai déca inteliginti'a din locu aru fi cu durere de inima facia de scóla. Poporulu aru jertfi multe si intre acestea ar plati mai bine si pe invetiatoriulu seu.

Galsi'a, la 3. Iuliu 1889.

Invetiatoriulu.

D i v e r s e .

* *Consistoriul plenariu* al diecesei Caransebesiului dupa cum ne spune „Fóia diecesana“ in urm'a convocarei lui prin Présántitulu Episcopu diecesanu s'a intrunitu in Lunea trecuta infatisiandu-se peste totu 27 de asesori. In cuvéntarea de deschidere Présánti'a S'a Domnulu Episcopu diecesanu a accentuatu inainte de tóte, ca se aducem multiamire lui Ddieu, pentru ca ne-a ajutatú se vedemu astadi indeplinite tóte lucrurile premergátore intregirei scaunulu archierescu alu Episcopiei veduvite a Caransebesiului si anume: votulu aprópe unanimu alu sinodulu eparchialu electoralu pré inaltu aprobatu, actulu consacrárei sevesitu dupa prescriesele sántei nóstre bisericí si in fine intronisatiunea efeptnita in modu canonicu si legalu. Findu astfelu Episcop'i'a Caransebesiului acumu intregita Présánti'a S'a crede a fi sositu momentulu, ca cu puteri impreunate se incepemu la realisarea marei nóstre

probleme, a carei'a scopu nu este altulu, decât binele si fericirea bisericeii si credinciosiloru ei in tóte privintiele, si spre ajungerea scopului acestui'a cere sucursulu si sprijinulu eparhiotiloru sei. Dupa acestea Pré Sânti'a S'a dând spresiune simtiului de pietate si aducere aminte de primul bunulu si meritatulu in domnulu adormitulu Episcopu Ioanu Popasu prin cuvintele in veci pomenirea lui, — la ce toti membrii Consistoriului sculându-se repetiescu aceste cuvinte, — multiâmindu mai departe Pré Cuviosiei Sale pãrintelui protosincelu episcopescu Fileratu Must'a pentru conducerea eparhiei pe timpulu veduveii scaunulu episcopescu, asemenea multiemesce Pré Sânti'a S'a si tuturoror asesiloru cons. pentru activitatea loru neintrerupta in acestu timpu si in fine saluta pe asesorii consistoriali veniti la acésta siedintia in numeru atât de frumosu. Dupa acestea s'a pertractatu obiectele avisate competintiei Consistoriului plenariu, dupa a caroru resolvire Consistoriulu s'a desfacutu in senate singulare, tienendu-se siedinti'a senatului bisericescu immediatu dupa Consistoriulu plenariu, éra cea a senatului episcopescu dupa amédi, in fine cea a senatului scolariu Marti inainte de amédi.

* **Comitetulu protopresviteralu** alu tractului vacantu alu Banat-Comlosiului este conchiematu la siedintia prin concernintele comisariu consistorialu pre diu'a de 31 Iuliu cal. vechiu a. c. la 10 óre inainte de amédi in localitatea scólei confessionale din Banat-Comlosiu pentru constatarea cualificatiunei concurentiloru insinuati la postulu de protopresviteru alu numitulu tractu, si pentru compunerea listei de candidare in sensulu §-lui 14 din regulamentulú pentru procedur'a la alegerea de protopresviteru.

Totu spre acestu scopu este conchiematu si comitetulu protopresviteralu alu tractului Aradului pre diu'a de 1 Augustu calendariulu vechiu anulu curentu la 10 óre inainte de amédi in localitatea scólei confessionale de langa biseric'a catedrala.

* **Bibliografia.** In tipografi'a arhiepiscopésca din Cernautiu a aparutu dilele trecute: „Prelegeri academice din Dogmatic'a ortodocsa,“ de Alexiu Comorosianu fostu protopresviteru si profesoru p. o. de teologi'a dogmatica la facultatea teologica ort. or. din Cernautiu, revediuete si redactate cu binecuvantarea Inaltu Pré Sântitulu Archiepiscopu si Metropolitu D. D. Silvestru, de Prof. Dr. Emilianu Voinuichi. Pretiulu 7 fl. seau 16 franci-

Asupra acestei cărți de valóre vomu face o dare de seama in unulu din numerii viitori.

* **Invetiamentulu in România.** Ni se impartasiesce, ca comisiunea insarcinata de ministeriulu cultelor si instructiunei publice din România cu elaborarea unui proiectu de „Programu analitica a studiiloru din scólele primare urbane“ isi va inainta in dilele acestea operatulu seu. Presiedintele acestei comisiuni, cunoscutulu nostru compatriotu, dlu Borgovanu, prof. la scól'a normala de institutori din capitala, a datu o astfelu de directia lucrareii, in cât institutori (invetiatorii dela orasie) se véda dintr'énsa nu numai ce materia au se predea din fie-care studiu in fie-care lectia, ci si modulu — cum? si mijló-

cele — prin cari s'ar puté ajunge mai usioru si mai de graba la tient, a invetiamentulu. Acésta programa, déca va fi votata de consiliulu generalu de instructia (ce se intrunesce la 1 Septemvre a. c. are se usiureze multu mersulu invetiamentulu primaru urbanu, si pentru institutori are se devina unu adeveratu „Vade mecum“ didacticu.

„Gaz. Trans.“

Concursu.

Pentru distribuirea a unui, eventualu dóue stipendii de câte 200 fl. din fundatiunea „Elen'a Ghiba-Birt'a,“ se escrie concursu pana in **23 Aug. (4. Sept.) a. c.**

In sensulu testamentulu, la aceste stipendii. au dreptulu a recurge numai tineri cari studiéza cu succesu bunu la vre-o scóla publica, si suntu de religiunea gr. or. si de nationalitate romana séu gréca, din comitatele: A r a d, Bihoru, Bichisiu si Cianadu, si ai caroru parinti n'ar fi in stare a-i sustiené la studii.

Rudenile fericitei fundatóre voru avea preferintia.

Recurrentii au a-si inaintá subscrisului, petitiuniile lor, proviedute cu recerutele dovedi, pana la terminulu mai susu aretatu.

Aradu, 22 Iulie v. 1889.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului,

cá pres. comitetulu fundationalu.

—□—

Pentru deplinirea postulu invetiatorescu dela scól'a gr. or. romana din comun'a **Dorgosiu**, protopopiatulu si inspectoratulu Lipovei se escrie concursu cu terminu de **30 de dile dela prim'a publicarea.**

Emolumintele sunt:

In bani gat'a 84 fl. pentru elisa 32 fl. pentru lumini 6 fl. pentru sare 3 fl. pentru conferintia 6 fl. pentru scripturistica 5 fl. pentru familiaru 12 fl. in bucate 48 de chible jumetate grâu si jumetate cucuruzu, 4 lantie de livada fenati, 12 stangeni de lemne, din care se incaldiesce si scól'a. Dela o inmormentare simpla unde va fi poftitu 50 cr. cu liturgia in biserica 1 fl. cortelu liberu cu gradina de legumi.

Pe acestu postu potu competá pe langa cei ce posesiedu documintele conformu legii, si atari individi cari inca nu au essamenu de cualificatiune inse au studiatu institutulu pedagogicu preparandialu pana atare individu alesu de comuna i se va intari alegerea va capeta dela Venerabilulu Consistoriu numai decretu de invetiatoriu provisoriu.

Recursele adresate comitetulu parochialu in Dorgosiu au a se trimite parintelui Cristoforu Ginchiciu in Banat-Lippa si pana la terminulu de alegere au a se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in sânt'a biserica din locu spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Dorgosiu, in 16. Iuliu 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **CRISTOFORU GIUCHICIU, m. p.**
inspectoru de scóle.

—□—

Pentru deplinirea statiunei invetiatorescu din comun'a filia **Temesesci**, protopresviteratulu Radna-Totvaradiei, se escrie concursu cu terminu de alegere pe Dumineca in **20 Augustu st. vechiu a. c.**

Emolumintele sunt:

In bani 192. fl. 10 orgii de lemne din care e a se incaldi si scóla; $\frac{1}{2}$ sessiune de pamentu pe dealu; si cortelu liberu cu gradina.

Recursele instruite conformu prescrizeloru stat. org. si adresate comitetului parochialu din comun'a matra Soborsinu, sunt a se trimitte subscrisului protopopu in M. Radna pana in 18 30. augustu a. c.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: VASILIE BELESIU, m. p. protopres.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din Darvasiu, inspectoratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe Dumineca in 20 Augustu (1 Septemvre) 1889.

Emolumintele sunt:

1) $\frac{1}{2}$ sessie pamentu aratoriu constatátore din 23. jugere catastrale a) 7 fl. jug. 161 fl. 2) dreptulu de pasiune pentru 8. vite mari si unu vitielu, 34 fl. 3) dela pruncii deobligati la scóla 8. cub. de grâu a) 6 fl. 48 fl. 4) didactru dela pruncii deobligati la scóla 12 fl. 5) in rescumperarea trestiei de incalditu 10 fl. 6) dela fie-care pruncu deobligat la scóla câte un puiu a) 20 cr. 6 fl. 40 cr. 7) cortelu cu gradina de legumi 30 fl. 8) pentru cantoratu 5 cub. grâu si 5 cub. orzu 47 fl. 50 cr. 9) Venitele cantorali din stóle 10 fl. de totu 358 fl. 90 cr.

Recurentii voru avea recursele instruite conform prescrizeloru Statutului organicu adresate comitetului parochialu din Darvasiu, a le tramite subscrisului in Oradea-mare (N. Várad magyar utoza 22 sz.) pana in 18 30. Augustu a. c. avendu pana la alegere a se presentá in vre-o Dumineca ori serbatóre in s. biserica din Darvasiu spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TOM'A PACALA, m. p. protopopu inspectoru scolarin.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca class'a a II-a de baieti si pe scóla de fete gr. or. rom. din B Comlosiu. (Cottulu Torontál inspectoratulu B. Comlosiu) cu terminu de 30 de zile dela prim'a publicare.

I. Emolumintele impreunate cu class'a a II-a de baieti sunt: 500 fl. v. a. bani — 2 lantie pamentu aratoriu de prim'a classa: — cortelu liberu cu 2 chilii, cuina, camara, pivnitia, grajdu si gradina de legumi la scóla; 3 stangeni de paie pentru scóla si 3 stengini pentru do-cinte. — si dela inmormentári, déca va fi poffitu 40 cr.

II. Emolumintele invetiátorei la scóla de fete sunt: 300 fl. v. a. bani gata; cortelu liberu cu 2 chilii, cuina, camara si grajdu pentru vaci si porci; — 3 stengeni de paie pe sém'a invetiátorei si 3 stengni pe sém'a scólei, si o jumetate de gradina cu 800° la scóla.

Invetiatorii priceparatori de note, carii sciu conduce corulu vocalu voru fi preferiti.

Doritorii de a ocupá aceste posturi sunt avisati a-si substerne recursurile M. O. Domnu inspectoru scolaru Paulu Tempea in Nagy-Torák, per Nagy-Beckerek, instruite conformu statutului organicu si a regulamentului pentru administrarea invetiamentului, pana la terminulu indicatu si a se presentá in vre-o Dumineca seu serbatóre la biserica spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu, si spre a face cunoscintia cu poporul.

B.-Comlosiu la 9 Iuliu 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAULU TEMPEA, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

La postulu invetiatorescu gr. or. din Bochi'a-Banesci, se escrie concursu cu terminu de alegere in 15 August v. a. c., dotatiunea este:

I. Dela comun'a Bochi'a, a) in bani gat'a 100 fl. v. a., b) trei stangeni de lemne, — quartiru si gradina pentru legume.

II. Dela comun'a Banesci, a) in bani gat'a 50 fl. v. a., b) doi stangeni de lemne pentru incaldit, c) patru cubule de bucate $\frac{1}{2}$ grâu, $\frac{1}{2}$ cucuruзу, d) 50 portiuni de fenu.

Doritorii de a ocupá acestu postu se-si adreseze suplicele ajustate cu documentele recerute la subsemnatulu in Ucurisiu (Ökrös), pana la terminulu indicatu pentru alegere.

Ucurisiu, 10. Iuliu 1889.

Pentru comitetulu parochial gr. or.:

Petru Suciu, m. p.

ppresviterulu gr. or. al Belului.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a prima din San-Nicolaulu micu, conform decisului venerabilului consistoriu aradanu dto 22. Iunie a. c. Nr. 2601 se escrie concursu cu terminu de 30 de zile dela prim'a publicare.

Emolumentele impreunate cu acésta parochia sunt: un'a sessiune de pamentu, birulu preotiescu si stólele usuat, respective 80 de litre de grâu dupa sessiune, dela $\frac{1}{2}$ sessiune 40 litre, dela $\frac{1}{4}$ sessiune 20 litre, ér dela jeleri cu casa câte 10 litre de grâu, seu 50 cr. in bani, ér stólele se voru solvi dupa norm'a stolara, votata de consistoriulu si sinodulu eparchialu aradanu; precum si folosirea intravilanului parochialu si 2 gradini estravilane, — din cari emolumente alegendulu preotu va dá in terminu de unu anu jumetate veduvei preotese remasa dupa reposatulu preotu Nicolau Bogdanu; ér preotulu deficientu Vincentiu Miatovicu va dá jumetate din biru si stola din parochia fosta a acestuia, si acum redusa conform decisului consistoriálu de sub Nr. 1453 ex 1878.

Doritorii de a ocupá acésta parochia si-voru substerne recursele lor adresate comitetului parochialu si instruate cu documentele de calificatiune pentru parochii de clas'a prima subscrisului protopresviteru pana la terminulu indicatu, si totu de odata se voru presentá in vre-o Dumineca seu serbatóre in sant'a biserica spre a-si aretá desteritatea in rituale si predica.

San-Nicolaulu micu in 2 14. Iuliu 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopresviteru.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca vacanta din Cerneteazu, cu terminu de alegere pe 6/18. August a. c.

Emolumintele anuali sunt: 172 fl. v. a., pausial pentru scripturistica 3 fl., pentru conferintie 3 fl., 50 meti grâu, 6 orgii de lemne, — pentru in caldrea salei de invetiamentu se va ingriji separat comun'a bisericeasca, quartiru liber cu $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina intravilana si $\frac{1}{2}$ jugeru estravilana, 4 jugere de pamentu, dela inmormentariile unde va fi poffit 50 cr.

Recursele ajustate in conformitate cu legea si statulu nostru organicu, se se substérna parintelui inspectoru de scóle Iosif Gradinariu per Vinga in Sécsány, éra recurrentii se se presenteze in vreo Dumineca seu serbatóre in s. biserica, spre a-si aretá desteritatea in cantare, tipicu si cunoscintia a noteloru.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOSIF GRADINARIU, m. p. insp. scol.

—□—

Pe statiunea nou infiintata de fete cu invetiátore din Opidulu San-Nicolaulu mare, Comitetulu

Torontalului, se publica concursu pana la **6/18 Augustu** **anu curentu.**

Emoluminte sunt: Salariu 350 fl. pentru conferintia 12 fl. pausialu de scrisu 3 fl. 5 orgii lemne de focu din care se va incaldii si scóla. Dupa edificarea scólei cortelu in natura éra pana atunci sub acestu titlu 50 fl. la anu.

Recurentele au se produca:

1. Testimoniu de cualificatiune si examenulu din limba magiara.

2. Din partea concernintelui Consistoriu diecesanu adeverintia despre sporiulu de pana acumu — si conduita morala.

3. Testimoniu separatu despre desteritate in lucrulu de mana.

4. Adeverintia despre capacitatea de a potea propune si cantarile rituale.

Recursele astfelu ajustate sè se adresiedie Comitetalui parochialu romanu in Nagy-Szent-Miklós; — avendu totodata recurentele a-se infatisiá si in persóna.

San Nicolaulu-mare, 2/14. Iuliu 1889.

Din insarcinarea Comitetalui parochialu gr. or. romanu:

Svetoniu Petroviciu, m. p.
parochn cá presiedinte.

—□—

Pe statiunea invetiatorésca din comun'a **Jac'a**, (Zsáka) inspectoratulu Oradii-mari, se escrie concursu cu terminu de alegere pe Dumineca in **6/18 Augustu** a c.

Emolumintele;

In bani numerariu 100 fl.; 16 cubule si doue mesure grân de pâne; banii si grâulu se solvescu respective mesurá anticipativu in rate treilunare; $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu aratoriu dimpreuna cu dreptulu de pasiunatu; pentru lucrarea pamentulu comun'a bisericésca solvesce invetiatoriulu 15 fl.; stólele dela mortu mare 1 fl. dela mortu micu 50 cr.; dela cununii 90 cr.; pentru conferintiele invetiatoresci are dela comun'a bisericésca trasura in natura si 60 cr. la di; cortelu liberu cu gradina de legumi.

Recursele ajustate conform prescrieloru Statutulu organicu si §-lui 6 art. XVIII. din 1879, — adresate comitetulu parochialu, — sè se tramita subscrisulu in Oradea-mare (N.-magyar utca 22 sz.) pana inclusive 3/15. Augustu a. c.; avendu recurentii in vre-o Dumineca ori serbatóre a-se presentá in biseric'a din locu, spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipiculu bisericescu. — Contributiunea pentru pamentu o solvesce comun'a bisericésca.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TOM'A PACALA**, m. p. protopopu si inspectoru de scóle.

—□—

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a **Chislazu**, protopresviteratulu Oradii-mari, se escrie concursu cu terminu de alegere pe Mercuri in **2/14. Augustu 1889.**

Emolumintele sunt:

1. 25 cubule de bucate, 15 grân, 10 cucuruzu, computatu cubululu per 5 fl. 60 cr. 140 fl. — 2. Dela totu numeru de casa câte 50 cr. 50 fl. — 3. 10 jugere de pamentu 72 fl. — 4. Pasiune pentru vite 4 fl. — 5. Pentru adusulu lemneloru opt care 8 fl. — 6. Venitulu cantoralu 30 fl. — 7. Cuartirulu cu gradina computatu in 30 fl. De totu 334 fl.

Recursele instruite conform prescrieloru stat org. si adresate comitetulu parochialu din Chislazu sè se tramita subscrisulu in Oradea-mare (N. magyar-utca 22. sz.) pana in 31. Iuliu (12. Augustu) a. c. ér recurentii

au sè se presenteze in vre-o Dumineca ori serbatóre in biseric'a locala spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TOM'A PACALA**, m. p. protopopu inspector de scóle.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca dela scól'a gr. or. din **Siusturogiu**. protopresviteratulu Oradii-mari alegerea se va tiene Joi in **3/15 Augustu 1889.**

Emolumintele sunt:

1. Dela 75 case câte o vica de bucate 93 fl. 75 cr. — 2. Dela tóte casa câte 1 fl. 75 fl. — 3. Pentru fiesce care scolaru câte 50 cr. 16 fl. 50 cr. — 4. 3 orgii de lemne aduse acasa 24 fl. — 5. 6 cara de crengi de lemne aduse acasa 6 fl. — 6. Pamentu aretoriu de 7 cubule si pasiune 30 fl. — 7. Venitulu cantoralu 10 fl. — 8. 23 pluguri câte $\frac{1}{2}$ di per 1 fl. 23 fl. — 9. 42 dile de lucru cu manile per 60 cr. 25 fl. 20 cr. Sum'a 303 fl. 45 cr.

Recursele instruite conform statutulu organicu si adresate comitetulu parochialu din Siusturogiu sè se tramita subscrisulu in Oradea-mare (N. magyar-utca 22. sz.) pana in 1/13. Augustu, éra recurentii au sè se presentede pana la alegere in st. biseric'a pentru a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **TOM'A PACALA**, m. p. protopopu si inspectoru de scóle.

—□—

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din **V. Velenti'a**, protopresviteratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe Dumineca in **30 Iuliu (1. August) 1889.**

Dotatiunea e:

1. Cortelu liberu. — 2. In bani 300 fl. — 3. 2 orgii de lemne din care e a-se incaldi si scól'a. — 4. accidentiele cantorali.

Recursele ajustate in sensul statutulu organicu si adresate comitetulu parochialu din V.-Velenti'a sunt a-se tramite subscrisulu in Oradea-mare (N. magyar-utca 22. sz.) pana in 26. Iuliu (7. Augustu); ér recurentii au sè se presentede pana la alegere in s. biseric'a spre a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TOM'A PACALA**, m. p. protopopu inspectoru de scóle.

519/1889.

EDICTU.

Conform decisulu Ven. Consistoriu eparchialu gr. or. rom. alu Aradului de dto 20. Iuniu 1889. Nr. 909 B prin acésta e provocatu **Georgiu Bosco** (Botico) din **Chisineu** — carele nainte de acést'a cu 5 ani au pribegitu in lumea larga, si ubicatiunea nu i-se scie, — ca in terminu de **1 (unu) anu si o di** computatu dela prim'a publicare a acestui edictu in organulu oficiosu alu eparchiei Aradului „Biseric'a si Scól'a“ cu atât mai vèrtosu sè se presenteze inaintea scaunulu protopresviteralu gr. or. rom. alu Chisineului in Chitighaz (Kétegyháza) căci la din contra in procesulu divortialu intentatu contra lui de catra sotii'a sa **Ana Maior** de nascere din **Sarkad-Keresztur** de presinte locuitóre in **Socodor**, conform §-lui 123 din Regulamentulu pentru procedur'a judecatorésca in cauzele matrimoniale — si in absentii'a lui se va aduce sententia meritoriala.

Chitighaz, (Kétegyháza) la 16. Iuliu st. v. 1889.

Oficiulu protopresviteralu gr. or. rom. alu tractulu
Chisineu:

Petru Chirilescu, m. p.
protopresviteru.